

Sygn. akt III CSK 94/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa T. P. następcy prawnego

A. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu - Lasom
Państwowym - Nadleśnictwu L.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 marca 2014 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 29 listopada 2012 r.,

**oddala skargę kasacyjną i nie obciąża powoda kosztami
postępowania kasacyjnego na rzecz strony pozwanej.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 listopada 2011 r. Sąd Rejonowy w L. w uwzględnieniu powództwa A. P. przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe Nadleśnictwo L. o uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nakazał uwidocznić w księdze wieczystej Kw nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w L. podział działki ewidencyjnej nr 136/1 objętej tą księgą, zgodnie z mapą sporządzoną przez biegłego geodetę J.Ż., na działki nr 136/4 i nr 136/5 i wykreślić z powyższej księgi wieczystej działkę nr 136/5 o pow. 23,05 ha oraz wpisać ją do nowej księgi wieczystej, w której dziale II, na podstawie kontraktu kupna sprzedaży z dnia 5 lutego 1926 r. oraz postanowienia Sądu Powiatowego w K. z dnia 25 marca 1958 r. i postanowienia Sądu Rejonowego w J. z dnia 14 maja 1992 r., polecił ujawnić A. P., w miejsce Skarbu Państwa, jako dotychczasowego właściciela działki pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo L.

Sąd Rejonowy ustalił, że działka nr 136/1 powstała z pgr lkat. 794 i pgr 456/1, objętych lwh 349 w D., w którym jako właściciel wpisany był B. K. P. na podstawie kontraktu kupna sprzedaży z dnia 5 lutego 1926 r. Na podstawie wniosku z dnia 2 maja 1958 r. i na podstawie zaświadczenia z dnia 28 kwietnia 1958 r. własność tej nieruchomości została wpisana na rzecz Skarbu Państwa. Obecnie pgr 456/1 objęta jest księgą wieczystą Kw nr 3[...], gdzie weszła w skład działki ewidencyjnej nr 136/1 o pow. 23,4398 ha. W dziale II tej księgi wieczystej wpisany jest Skarb Państwa - w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo L., na podstawie dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 15, poz. 82 - dalej jako dekret o przejęciu lasów) oraz zarządzenia nr 127 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 września 1994 r. Dnia 2 czerwca 1945 r. dokonano protokolarnego przejęcia na rzecz Skarbu Państwa całego obiektu leśnego należącego do B. P., objętego lwh: 349, 46, 102, 108, 204 gminy katastralnej S. Wraz z lasami i gruntami leśnymi przejęto śródleśne

grunty, łąki, wody oraz nieruchomości i ruchomości położone na terenie obiektu. Ogólna powierzchnia nieruchomości wynosiła 86,06 ha w tym powierzchnia leśna 85 ha. W protokole podano, że jest to jeden kompleks leśny. Parcele były wyodrębnione w ewidencji, na gruncie nie były wytyczone ich granice. Nieruchomości przekazano Nadleśnictwu L. Zarówno w chwili przejęcia jak i przed 1 września 1939 r. pgr 456/1 była wyodrębniona katastralnie i faktycznie. Według mapy katastralnej cała pgr 456 miała powierzchnię 24,3506 ha, a według arkuszy posiadłości gruntowej z 1 września 1943 r. powstała z niej parcela pgr 456/1 o powierzchni 24,1130 ha. Nieruchomość stanowiąca dawną pgr 456/1 wraz z pozostałymi nieruchomościami z lwh 349 B. P. nabył od M. D. umową z dnia 5 listopada 1926 r. Spadek po B. P. nabył A. P.

W ocenie Sądu Rejonowego, przedmiotowa nieruchomość została bezpodstawnie przejęta na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów, ponieważ na podstawie art. 1 ust. 3 lit. b dekretu była wyłączona spod jego działania, z uwagi na powierzchnię mniejszą niż 25 ha i fakt wyodrębnienia katastralnie i faktycznie przed dniem 1 września 1939 r. Ocenę tę oparł Sąd Rejonowy na założeniu, że przepis art. 1 ust. 1 dekretu z 12 grudnia 1944 r. ustalający normę obszarową lasów i gruntów leśnych podlegających przejęciu na własność Skarbu Państwa nie może być interpretowany rozszerzająco tj. w ten sposób, że przejęciu podlegały lasy o powierzchni łącznej przekraczającej obszar 25 ha, niezależnie od tego, czy poszczególne parcele katastralne przekraczają tę powierzchnię. Sąd Rejonowy przyjął nadto, że grunty B. P. nie były objęte uregulowaniem art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. Nr 4, poz. 17 - dalej - jako dekret o reformie rolnej). Objęcie ich tym dekretem wyłączałoby bowiem możliwość zastosowania do gruntów leśnych, których dotyczy pozew, art. 1 ust. 3 lit. b dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów, przewidującego wyłączenie spod przejęcia na własność Skarbu Państwa lasów i gruntów leśnych podzielonych na parcele nie większe niż 25 ha. Wskazał, że twierdzenie pełnomocnika powoda, iż wszystkie nieruchomości ziemskie, jakie posiadał jego poprzednik prawny, zostały przejęte na podstawie dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów nie zostało zakwestionowane przez pozwanego, co pozwoliło okoliczność tę uznać za

przyznaną na podstawie art. 230 k.p.c. Ustalenie, że dana nieruchomość podpada pod art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej powinno być dokonane decyzją administracyjną, a dowód taki, obciążający pozwanego nie został przeprowadzony.

Przytoczony stan rzeczy uzasadniał w ocenie Sądu Rejonowego wnioszek, że stan prawny przedmiotowej nieruchomości wynikający z księgi wieczystej nie odpowiada jej rzeczywistemu stanowi prawnemu.

W apelacji od wyroku Sądu Rejonowego pozwany Skarb Państwa zakwestionował przyjętą w nim wykładnię art. 1 ust. 3 lit b. dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów, zgodnie z którą norma obszarowa 25 ha dotyczy poszczególnych działek powstałych z podziału, a nie całej powierzchni obszaru leśnego. Zarzucił błędne ustalenie przez Sąd Rejonowy, że majątek B. P. nie został przejęty na podstawie dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, mimo nieudowodnienia przez powoda tej okoliczności.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w N. uwzględnił apelację i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił.

Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego z wyjątkiem ustalenia, że wszystkie należące do B. P. nieruchomości ziemskie wraz z zabudowaniami zostały przejęte na własność Skarbu Państwa na podstawie przepisów dekretu z 12 grudnia 1944 r o przejęciu lasów, oceniając je jako błędne i w tym zakresie na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd Rejonowy dokonał własnych odmiennych ustaleń. Stwierdził, że brak było przesłanek do przyjęcia przez Sąd Rejonowy w oparciu o art. 230 k.p.c., iż pozwany przyznał ten fakt w sytuacji, gdy całokształt okoliczności sprawy, nie dawał podstawy do uznania, że strona pozwana nie zamierzała zaprzeczyć temu faktowi, chociaż wprost nie wypowiedziała się co do niego. Twierdzenie pełnomocnika powoda w tej kwestii nie było kategoryczne, zaś pozwany, wnosząc o oddalenie powództwa, powoływał się także na przepisy dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej.

Na podstawie uprzednio już przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy dowodu z akt księgi wieczystej Kw nr [...] Sąd Okręgowy ustalił, że powód udzielił pełnomocnictwa do postępowania o reprivatyzację działek nr: 15, 19/2, 13, 16,

17/1, 17/2, 19/3, należących do majątku S. i objętych księgą wieczystą Kw nr [...] Sądu Rejonowego w L. Stwierdził przy tym, że w odniesieniu do należącej do B. P. nieruchomości objętej tą księgą wieczystą, pełnomocnik powoda podał w piśmie procesowym z dnia 15 maja 2012 r., iż przeszła ona na własność Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej i obecnie toczy się przed Wojewodą [...] postępowanie o reprivatyzację działek ewidencyjnych nr 16, nr 17/1, nr 17/2, nr 19/3. Sąd Okręgowy wskazał, że fakty te potwierdza treść dokumentów zgromadzonych w sprawie przez Sąd Rejonowy. Jak wynika z akt i dokumentów księgi wieczystej Kw nr [...] została ona założona dnia 8 stycznia 1991 r. dla nieruchomości położonej w S., składającej się z wcześniej wymienionych działek o łącznej powierzchni 7,03 ha powstałych z parcel objętych zamkniętym lwh 103, stanowiących grunty rolne wraz z zabudowaniami, których własność wpisano na rzecz Skarbu Państwa - w użytkowaniu Muzeum Narodowego. Jako podstawę wpisu ujawniono (po przepisaniu z lwh 103) art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej i zaświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w K. z dnia 28 czerwca 1946 r. Z księgi tej odłączono następnie działkę nr 13, a powierzchnia pozostałych działek w tej księdze zmniejszyła się do 6,94 ha. W aktach postępowania toczącego się przed Wojewodą z wniosku A. P. o ustalenie, że nieruchomość położona w S. należąca do B. P., stanowiąca obecnie działki nr 16, nr 17/1, nr 17/2, nr 19/3, nie podlegała uregulowaniu art. 2 ust. 1 pkt e dekretu z dnia 6 września 1944 o reformie rolnej, znajdują się zaświadczenia Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w K. z dnia 28 czerwca 1946 r. o przejęciu na własność Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 o reformie rolnej należących do B. P. parcel objętych lwh 46, 102, 108 (art. 2 ust. 1 lit. e), z 28 czerwca 1946 r o przejęciu parcel objętych lwh 349 (na podstawie art. 2 ust.1 lit. b, po sprostowaniu lit. e), z dnia 30 września 1946 r. o przejęciu na tej samej podstawie parcel objętych lwh 349, z dnia 27 czerwca 1946 r. o przejęciu na tej samej podstawie parcel z lwh 200 i 204. W oparciu o te dowody Sąd Okręgowy ustalił, że należące do B. P. nieruchomości ziemskie zostały przejęte na własność Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzaniu reformy rolnej. Przejście to nastąpiło z mocy prawa z dniem wejścia dekretu w życie. Tytułem do wpisania na rzecz Skarbu Państwa w księdze

hipotecznej własności nieruchomości ziemskich wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. e było zaświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego stwierdzające, że nieruchomość jest przeznaczona na cele reformy rolnej. Po ujawnieniu w postępowaniu apelacyjnym takich zaświadczeń, powód wezwany do zajęcia stanowiska, co do faktu ich wydania oraz przejęcia na tej podstawie na własność Skarbu Państwa nieruchomości należących do B. P. oświadczył jedynie, że w żadnym z tych zaświadczeń nie figuruje objęta pozwem parcela nr 456/1. Powód nie wykazał jednocześnie, że przejęcie to było bezprawne. Ustalenie, że B. P. podlegał art. 2 ust. 1 lit. e dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej, doprowadziło Sąd Okręgowy do wniosku że należący do niego las objęty pozwem podlegał nacjonalizacji, a co za tym idzie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, z pominięciem zbędnego w tej sytuacji rozważania prawidłowości dokonanej przez Sąd Rejonowy wykładni art. 1 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego, powód zarzucił:

- 1) w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania:
 - naruszenie art. 386 § 1 k.p.c. przez przyjęcie zasadności apelacji i nieuzasadnioną zmianę wyroku Sądu Rejonowego oraz art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie,
 - naruszenie art. 382 w zw. z art. 381 k.p.c., art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. przez prowadzenie postępowania dowodowego w drugiej instancji na okoliczność przejęcia nieruchomości B. P. w trybie przepisów dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej,
 - naruszenie art. 382 w zw. z art. 381, art. 233 i 231 k.p.c. przez przyjęcie, że działka 136/5 odpowiadająca dawnej parceli 456/1 została przejęta przez Skarb Państwa na podstawie art. 2 ust.1 lit. e dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej z dnia 6 września 1944 r., w zw. z art. 328 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c. z uwagi na niejasność pisemnych motywów wyroku w tym zakresie,
 - art. 207, 232, 235 § 1, 382 i 381 k.p.c. przez prowadzenie postępowania dowodowego w drugiej instancji, w sytuacji braku aktywności strony pozwanej przed Sądem pierwszej instancji,

2) w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego

- naruszenie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej i art. 1 ust. 3 lit. b dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa przez przyjęcie, że normy te mają zastosowanie w sprawie,
- art. 46, 46¹ k.c. i § 297 powszechnej księgi ustaw cywilnych (ABGB) przez przyjęcie, że wszystkie grunty jednego właściciela stanowią jedną nieruchomość, do której ma zastosowanie jeden reżim prawny.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ewentualnie jego zmianę (uchylenie) i oddalenie apelacji, przy uwzględnieniu kosztów postępowania poniesionych przez skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawą dokonanej przez Sąd Okręgowy zmiany wyroku Sądu Rejonowego było ustalenie w postępowaniu apelacyjnym, odmiennie niż w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, że poprzednik prawny powoda podlegał przepisowi art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej, a w jego następstwie przyjęcie, iż zgodnie z art. 1 ust. 3 lit. b dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów objęta pozwem nieruchomość podlegała przejęciu na własność Skarbu Państwa niezależnie od obszaru. Ustalenie, że doszło do przejścia na własność Skarbu Państwa należącej do B. P. nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw nr [...] na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej jest zgodne ze stanowiskiem powoda, które przedstawione zostało w powołanym przez Sąd Okręgowym piśmie procesowym jego pełnomocnika i nie jest ono w skardze kasacyjnej kwestionowane. Z oczywistych względów, jako korzystne dla strony pozwanej nie było też przez nią podważane i nie było przedmiotem sporu między stronami.

W ramach zarzutów wypełniających podstawę naruszenia przepisów postępowania powód podważa natomiast, jako nieznajdujące oparcia w materiale dowodnym, w tym także w dowodach przeprowadzonych przez Sąd Okręgowy, ustalenie, którego - jak podaje - można domyślać się z pisemnych motywów

zaskarżonego wyroku, że także objęta pozwem działka nr 136/5, odpowiadająca dawnej pgr 456/1, przejęta została na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej. Ustalenie tego faktu w pełni trafnie sam skarżący charakteryzuje jako pozostające w domyśle, gdyż nie zawiera go uzasadnienie zaskarżonego wyroku, a oba Sądy orzekające zgodne były co do tego, że podstawą przejścia tej parceli na własność Skarbu Państwa były przepisy dekretu z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów. Bezprzedmiotowe są więc podnoszone w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów o postępowaniu dowodowym, które do takiego ustalenia miało doprowadzić, oraz zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez jego niedostateczne uzasadnienie.

Bezpodstawnie też skarżący przypisuje temu ustaleniu rozstrzygające znaczenie w sprawie. Ocena, czy określony fakt ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, zależy przede wszystkim od treści i przyjętej wykładni normy prawa materialnego, która została w sprawie zastosowana. Dokonane przez sąd ustalenia są oceniane przez pryzmat określonego przepisu prawa materialnego, który wyznacza ich konieczny zakres i ma rozstrzygające znaczenie, czy określone fakty jako przedmiot dowodu mają wpływ na treść orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 357/11, niepubl.). W sprawie niniejszej punktem odniesienia dla takiej oceny jest przepis art. 1 ust. 3 lit. b dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów.

Na podstawie art. 1 ust. 1 dekretu o przejęciu lasów, na własność Skarbu Państwa przeszły lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych i prawnych. Przejście to nastąpiło z mocy prawa z dniem wejścia w życie dekretu. Zgodnie z art. 1 ust. 3 lit. b tego dekretu, przejęciu na rzecz Skarbu Państwa nie podlegały lasy i grunty leśne podzielone faktycznie lub prawnie przed dniem 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha, lecz tylko stanowiące własność osób fizycznych, których grunty nie były objęte przepisami art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że lasy i grunty leśne należące do osób, których grunty objęte były przepisem art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej podlegały nacjonalizacji niezależnie od obszaru (wyroki Sądu Najwyższego z dnia

26 maja 2006 r., V CSK 97/06, niepubl., z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 310/07 niepubl., z dnia 22 kwietnia 2005 r. , II CSK 653/04, OSNC 2006, nr 3, poz. 56 i z dnia 20 września 2013 r., II CSK 4/13, niepubl.). Pogląd ten Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela, nie znajdując w uzasadnieniu podstaw wniesionej skargi przekonujących argumentów na rzecz odstąpienia od dotychczas ukształtowanej wykładni art. 1 ust. 3 lit b dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów.

W świetle powyższego, rozstrzygające znaczenie w sprawie ma kwestia, czy do B. P. należały jakiegokolwiek nieruchomości objęte działaniem dekretu z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej, które na podstawie tego dekretu zostały przejęte na rzecz Skarbu. Ukształtowany od strony podmiotowej przepis art. 1 ust. 3 lit. b dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu lasów ustanawia bowiem wyłączenie spod nacjonalizacji lasów - ze względu na ich obszar nie przekraczający 25 ha - jedynie w stosunku do osób fizycznych, których grunty nie podlegały reformie rolnej. W stanie niniejszej sprawy, w której fakt, że do poprzednika prawnego powoda należały nieruchomości podlegające reformie rolnej, przejęte na własność Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r., został przyznany przez powoda, jest on wystarczający dla przyjęcia, zgodnie ze stanowiskiem zaskarżonego wyroku, że B. P. nie był objęty wyłączeniem spod działania dekretu o przejęciu lasów, odnoszącym się do lasów i gruntów leśnych podzielonych przed dniem 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha.

Niezależnie od tego, wbrew zarzutom wniesionej skargi dokonane w tym przedmiocie przez Sąd Okręgowy ustalenia, są niewadliwie z punktu widzenia przepisów postępowania, których naruszenie zarzuca skarżący, a to z przyczyn poniżej wskazanych.

Sąd Apelacyjny rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji (art. 381 i 382 k.p.c.), ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są

dopuszczalne i biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania, nie wykraczając poza wnioski zawarty w apelacji i nie naruszając zakazu reformationis in peius (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego, podkreśla uchwała składu siedmiu sędziów - zasada prawna z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124) wskazując, że oznacza to między innymi, iż sąd drugiej instancji nie może poprzestać na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi - niezależnie od ich treści - dokonać ponownych, własnych ustaleń, a następnie poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego.

Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach, przy czym ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie spoczywa na tej ze stron, która z faktów tych wywodzi skutki prawne. Sąd nie jest jednak pozbawiony inicjatywy dowodowej, która oparta jest na jego uznaniu, a nie obowiązku ustawowym. Także w obecnym modelu postępowania cywilnego, przy istotnym wzmocnieniu zasady kontradiktoryjności, sąd nie jest zwolniony od przestrzegania form postępowania cywilnego, tak by doprowadziły do prawidłowych ustaleń faktycznych. Zachowany też został cel postępowania cywilnego w postaci dążenia do wydania orzeczenia zgodnego z zastosowaną normą prawną, czyli odpowiadającego rzeczywistym okolicznościom sprawy. Dopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu nie może być więc uznane za działanie naruszające zasady bezstronności sądu i równości stron, nie można bowiem sądowi zrzucić, że działając w ramach przysługującego mu uprawnienia, realizuje cel wydania słusznego wyroku, zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2005 r., V CSK 806/04, niepubl.).

W przyjętym systemie apelacji, w którym celem postępowania apelacyjnego jest ponowne wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, regułą jest dopuszczalność nowego materiału procesowego przed sądem apelacyjnym z ograniczeniem jednak, wynikającym art. 381 k.p.c. Sąd apelacyjny jest zobowiązany na wniosek strony materiał ten uzupełnić, jeżeli jest to konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy, może jednak pominąć nowe fakty

i dowody zgłoszone dopiero w postępowaniu apelacyjnym, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie powstała później. Przewidziane w art. 381 k.p.c. ograniczenie zgłoszenia nowych faktów i dowodów przez stronę nie ma jednak żadnego znaczenia dla podjęcia przez sąd apelacyjny inicjatywy dowodowej z urzędu, w czym skarżący upatruje naruszenia tego przepisu.

Nie może odnieść skutku pozbawiony uzasadnienia i z tej przyczyny nie poddający się kontroli kasacyjnej zarzut uchybienia przepisom - art. 46, 46¹ k.c. i § 297 powszechnej księgi ustaw cywilnych (ABGB).

W tym stanie rzeczy nie zachodzi podnoszone przez skarżącego uchybienie przez Sąd Okręgowy przepisom art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. mające być następstwem wcześniej omówionych zarzutów, które jednak okazały się nieuzasadnione.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, odstępując w oparciu o art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. od obciążenia powoda kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz strony pozwanej.